MIGRAŢIA INTERNAŢIONALĂ ŞI TRANSFORMĂRILE ÎN STRUCTURA, FUNCŢIONALITATEA ŞI COEZIUNEA FAMILIEI DIN REPUBLICA MOLDOVA

Svetlana RACOVIŢ,

masterandă, anul II, Facultatea Psihologie, Ştiinţe ale Educaţiei, Sociologie şi Asistenţă Socială,

CZU: 314.15:316.36(478) Email:racovi81@mail.ru

Migrația reprezintă unul dintre cele mai dinamice și sensibile fenomene sociale contemporane, cu efecte multidimensionale la nivelul indivizilor, familiilor, comunităților și națiunilor.Deși migrația internațională aduce beneficii economice importante prin remitențe,ea generează șiimplicații complexe asupra relațiilor familiale, distribuției responsabilităților parentale, echilibrului emoțional al copiilor și coeziunii intergenerționale.

Republica Moldova se confruntă, de mai bine de două decenii, cu un fenomen de migrație masivă a forței de muncă, ceea ce a generat un număr considerabil de familii transnaționale și familii monoparentale, în care unul sau ambii părinți sunt plecați peste hotare. Lucrarea analizează multiplele dimensiuni ale schimbărilor familiale în contextul mobilității internaționale a populației, cu accent pe dinamica relațiilor intergenerționale și reorganizarea funcțiilor familiale.

Scopul cercetării constă în identificarea și analiza impactului migrației internaționale asupra transformărilor survenite în componența, funcționalitatea și stabilitatea relațiilor familiale. Obiectivele principale includ: examinarea fundamentelor teoretice ale migrației și ale funcționării familiei; analiza statistică a fenomenului în Republica Moldova; explorarea aspectelor psihosociale și relaționale în baza unor exemple concrete din realitatea familială actuală; formularea de recomandări pentru sprijinirea familiilor afectate de migrație.

Studiul este fundamentat pe o metodologie mixtă, ce combină analiza cantitativă a datelor statistice (BNS, OIM, UNICEF) cu metode calitative precum interviul sociologic semi-structurat cu 20 de copii și părinți afectați de migrațiune și 5 interviuri cu specialiști în educație, asistență socială și psihologie. Dimensiunea teoretică a cercetării este susținută de concepte precum: teoria rețelelor sociale (sprijin informal între migranți și familii), teoria capitalului social (efectele asupra coeziunii comunitare), și teoria sistemelor familiale (perturbarea echilibrului rolurilor).

Rezultatele obținute arată că funcțiile familiei – în special cele de socializare, protecție și sprijin emoțional – sunt profund afectate în context migrator. Copiii rămași acasă sunt supuși unui risc crescut de izolare emoțională, abandon școlar, tulburări

de comportament şi pierderea sentimentului de securitate. Absența părinților poate fi parțial compensată financiar, dar nu şi emoțional. Persoanele vârstnice rămase singure resimt adesea sentimente de abandon, sărăcie şi boală, în lipsa sprijinului direct al rudelor aflate peste hotare.

Cercetarea a identificat trei tipologii distincte de familii afectate de migrația internațională, fiecare având implicații particulare asupra relațiilor familiale şi a echilibrului intern. Prima categorie este reprezentată de familiile dislocate, în care unul dintre părinți este plecat peste hotare, iar cel rămas preia cumulativ responsabilitățile parentale, confruntându-se cu o presiune crescută în gestionarea vieții de familie. A doua categorie este cea a familiilor fragmentate, în care ambii părinți sunt plecați, iar copiii sunt încredințați îngrijirii rudelor, de regulă bunicilor, situație ce poate genera dezechilibre în dezvoltarea emoțională, educațională şi socială a minorilor. A treia tipologie este cea a familiilor reconfigurate, în care migrația conduce la formarea unei noi unități familiale în țara de destinație, rupând legăturile afective inițiale şi afectând profund relația părinților migranți cu copiii rămaşi acasă.

Un alt aspect semnificativ este redistribuirea rolurilor de gen. Mamele care rămân în țară preiau adesea multiple roluri: părinte, educator, susținător emoțional şi administrator al gospodăriei, ceea ce duce la suprasolicitare şi stres. De cealaltă parte, tații migranți se confruntă frecvent cu sentimente de vinovăție şi anxietate în legătură cu pierderea conexiunii afective cu propriii copii şi cu diminuarea autorității parentale.

Migrația de muncă a devenit un factor important în ameliorarea nivelului de trai pentru o parte semnificativă din populația țării noastre afectată de sărăcie şi şomaj. Însă, funcțiile familiei, în special cea educativă şi reproductivă, sunt afectate semnificativ de implicarea largă a femeilor în procesele migraţionale. Astfel, emigrarea unuia dintre soți conduce la destrămarea definitivă a relațiilor casnice, drept rezultat fiind numărul mare a căsătoriilor desfăcute [1, p.45].

Deşi migrația creează surse de venit suplimentare (remitențe), utilizarea acestora nu înlocuieşte nevoia de prezență afectivă şi structură familială. Astfel, printre principalele efecte pozitive ale migrației sunt legate de bunăstarea copiilor ai căror părinți sunt plecați în străinătate. În cele mai multe dintre cazuri migrația părinților determină o creştere a nivelului de trai al copilului rămas acasă. Veniturile din străinătate sunt folosite în mare parte la îmbunătățirea condițiilor de locuire şi la înzestrarea cu bunuri de folosință îndelungată [2, p.9].Remitențele pot contribui la îmbunătățirea condițiilor de trai, însă, pe termen lung, pot apărea dependențe economice sau scăderea motivației pentru dezvoltare locală. Alte studii au abordat starea de sănătate şi morbiditatea copiilor care au părinții plecați la muncă în străinătate, evidențiind prezența suferințelor psihologice, declanşate după plecarea părinților. Rezultatele au estimat şi prezența deprinderilor nocive la unii copii ai migranților: despre practicarea fumatului, consumul alcoolului, utilizarea substanțelor interzise sau a drogurilor. De asemenea s-a identificat tendința de neglijare în executarea zilnică a deprinderilor igienice, ceea ce poate perturba sănătatea lor sau favoriza apariția maladiilor infecțioase şi parazitare [3, p.38-39].

Cercetarea evidențiază și limitările politicilor sociale actuale din Republica Moldova în gestionarea impactului migrației asupra familiei. Deși există inițiative instituționale în sprijinul familiilor afectate, acestea nu reușesc să răspundă adecvat complexității și diversității situațiilor întâlnite în realitate. Printre principalele carențe se remarcă lipsa unei coordonări eficiente între instituțiile de învățământ, serviciile sociale și autoritățile publice locale, precum și insuficiența sprijinului psihologic pentru copiii rămași în țară. De asemenea, se constată absența unor mecanisme de protecție socială adaptate specificului familiilor transnaționale, ceea ce limitează considerabil capacitatea de intervenție și prevenție a instituțiilor responsabile.

Concluziile lucrării evidențiază că, deși migrația internațională aduce avantaje materiale, aceasta poate provoca dezechilibre structurale și funcționale, afectând coeziunea și stabilitatea familială. Familia își pierde parțial funcțiile de socializare, îngrijire și sprijin emoțional, ceea ce duce la o transformare profundă a modului în care sunt concepute relațiile de rudenie și solidaritate.Recomandările studiului accentuează necesitatea:dezvoltării serviciilor de consiliere psihologică pentru copiii și părinții afectați; oferire sprijinului financiar și social pentru tutorii legali ai copiilor rămași în țară;îmbunătățirea cooperării între școală, asistenți sociali și autorități locale;desfășurarea de campanii de conștientizare privind impactul migrației asupra echilibrului familial.Studierea migrației și, în special, a impactului său asupra familiei este esențială pentru adaptarea politicilor sociale, prevenirea vulnerabilităților, susținerea dezvoltării durabile și menținerea coeziunii sociale. Doar înțelegând aceste mecanisme, societatea poate răspunde eficient la schimbările profunde pe care migrația le determină asupra vieții de familie și a comunității în ansambludin Republica Moldova.

Referințe:

1. MINISTERUL AFACERILOR INTERNE AL REPRUBLICII MOLDOVA. *Profilul migrațional extins al Republicii Moldova 2017-2021*. Chișinău, 2022.
2. TOTH, G., TOTH, A., VOICU, A., ȘTEFĂNESCU, M. Efectele migrației: copii rămași acasă. București, 2007.
3. GORBUNOV, G. Impactul migrației parentale de muncă asupra stării sănătății copiilor. Rezumatul tezei de doctor habilitat. Chișinău, 2022.

Recomandat
***Inga CHISTRUGA-SINCHEVICI**, dr.*